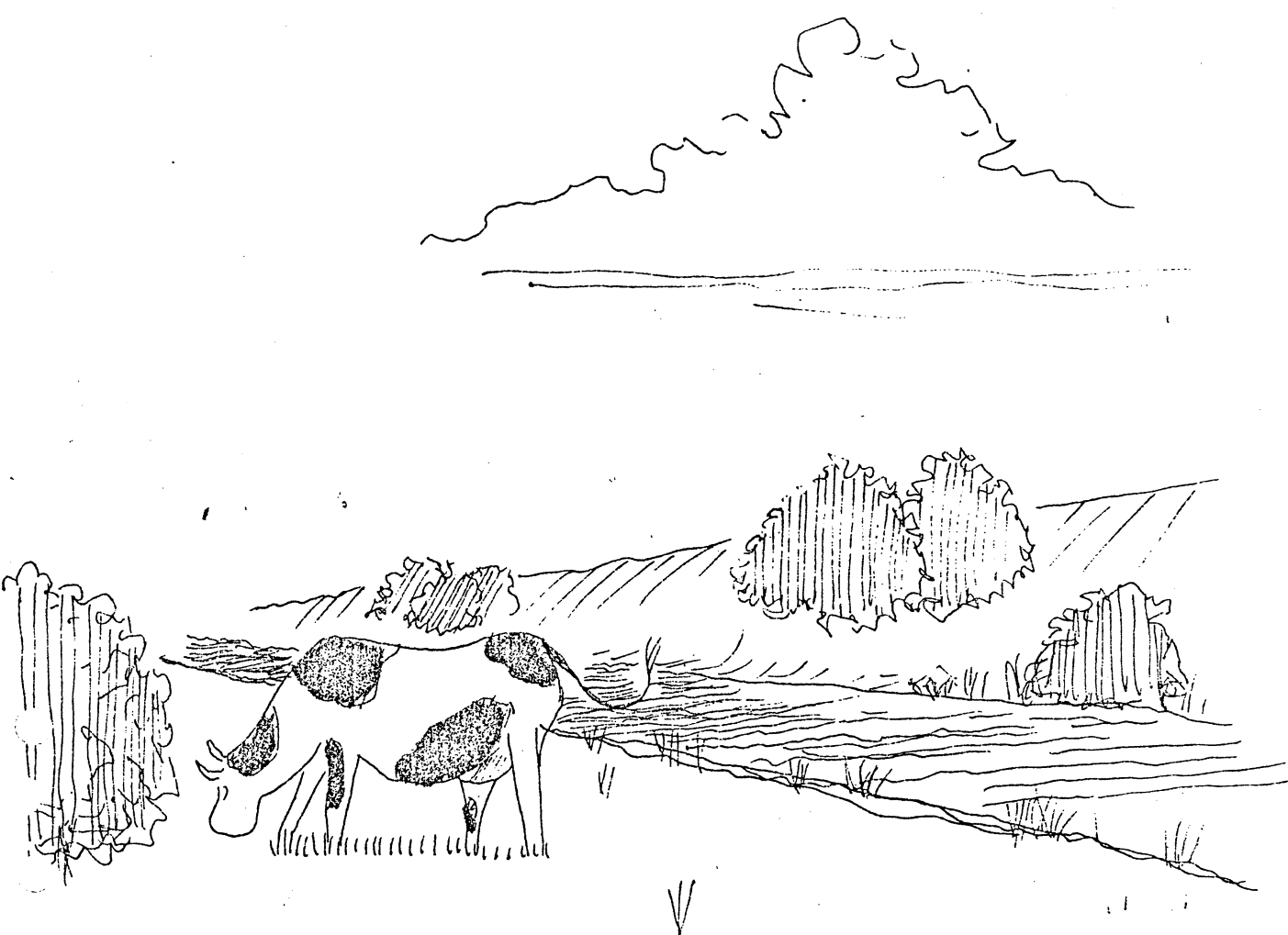

130

SKÖTSELPLAN FÖR HÖJEÅNS DALGÅNG

MELLAN TROLLEBERG OCH S:t LARS

Alnarp maj 1982

Wivianne Englund
Patrik Grahn
Maria Isling
Agneta Schill
Elisabeth Öhlund

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Allmän beskrivning över Höje å

Allmän beskrivning av arbetsområdet

Principer för allmänna åtgärder.

Områdesvisa skötselåtgärder:

1. Frisk till torr betesmark
2. Fuktig till frisk betesmark
3. Friväxande högörtäng
4. Slåtteräng
5. Luckigt träd och buskparti
6. Tätt träd och buskparti
7. Reningsverksområde

Skötsel av pilevall

PLANFÖRTECKNING

Befintlig vegetation och markanvändning

Framtida vegetation och markanvändning

Skötselområdesindelning

ALLMÄN BESKRIVNING ÖVER HÖJE Å

Läge:

Björkesåsen

Höjeå-dalen sträcker sig nord-västlig riktning från Slimline längst i öst till Lommabukten i väster. Vårt arbetsområde sträcker sig från S:t Lars-parken i öst till Tolleberg i väst.

Naturgeografi:

Höjeå-dalgången är glacialt bildad, vilket medför att vattenflödet är litet i förhållande till dalgångens dimensioner. Marken består av styvlera, bitvis gyttjig och ett kraftigt utvecklat humuslager. Variationer i åns vattenflöde är stort och relativt små nederbördsmängder medför en snabb stegring av vattenståndet.

Kulturgeografi:

Speciella naturförhållanden och ägoförhållanden anses vara den viktigaste orsaken till varför stora delar av Höjeå-området undgått att dras med i den expansion som i övrigt präglar Lund-regionen.

Dalgången var under lång tid sank fäladsmark, men i början av 1800-talet startade en uppodling av stora delar av bottenplanet i dalgången. I början av 1900-talet dränerades området i samband med att å-loppet rätades. Detta medförde ytterligare områden som kunde odlas. Men fortfarande finns relativt många områden kvar som betas, man anser att 10% av områdets totala kreatursbestånd kan ges bete i dalgången.

Vattnet i ån är, trots Lunds stads reningsverk, fortfarande mycket förorenat. Speciellt svårt är det att kontrollera den diffusa föroreningen som kommer från jordbruken i form av konstgödning och bekämpningsmedel.

Klimatologi:

Dimma bildas lätt p.g.a. markens fuktighet och dalen benägenhet att samla kallluft under klara nätter med svag vind och stark utstrålning. Dimman förekommer endast sent på kvällen, på natten och tidigt på morgonen. Vid Tolleberg hindras utstrålningen av stora träd som bidrar till temperaturutjämning och därmed minskar dimbildning.

Botanik:

Ådalens beintilliga botaniska situation är ennföljd av långvarig intensiv kulturpåverkan. De kulturingrepp som varit av störst betydelse för utbildningen av nuvarande

5 dikning
företag
Vägar
Torv

vegetation har varit:

- reglering av årfåran
- den intensiva betningen
- gödslingen med konstgödsel

I och med att vegetationen är betingad av kulturpåverkan är den också i hög grad instabil och känslig för relativt små förändringar i arter eller intensitet av kulturpåverkan. Påtagliga förändringar i vegetationen sker snabbt vid ännu förhållanden.

Delvis på vad gäller de gamla betningsmarkerna för jordbruk.

Zoologi:

Fågelfaunan i dalgången är tämligen fattig med en normal artsammansättning. Den är rikast på åns södra brant där skyddande vegetation finns. Här häckar bl.a. sju par av den tämligen sällsynta arten kärrsångare.

För övrigt är området relativt fattigt ur Zoologisk synpunkt, mycket beroende på avsaknaden av skyddande vegetation. i andra delar av dalgången,

Torsten Holmberg

Arkeologi:

Inom området finns ett begränsat antal synliga fornlämnningar som utgöres av gravhögar från bronsåldern. De flesta ligger dock så högt att de ej direkt påverkas av ingrepp i själva ådalgalgen.

Vid Vattenverket söder om Klostergården har gravfynd från ett större gravområde från 700-talet e.Kr. hittats, varför man även kan förvänta nya fynd vid grävningar i närheten.

Rekreation:

Det största trycket vad gäller rekreation finns i området mellan reningsverket och Trolleberg. Det är till allra största del människor från bostadsområden norr om dalgången som söker sig hit. Situationen är dock otillfredsställande ur denna synpunkt, beroende på svårigheter att ta sig fram till dalgången och även att följa den. Viss avskräckande effekt ger även betande kreatur och stängsel.

0133 luftteffekterna från reningsverket

ALLMÄN BESKRIVNING AV ARBETSOMRÅDET

Iöster gränsar området till S:t Lars-parken, där högre och lägre vegetation ger ett varierande stövområde. Söder om Klostergården flyter ån genom ett beteslandskap, främst på dalen norra sida. Den södra sidan är här bitvis för brant för att bete skall vara möjlig.

Längre nedströms vid järnvägsbron, står på rudera^f mark av torvrängstyp ett antal pilar, vila är resterna från en tidigare vägdragning.

Området närmast järnvägen består idag av kolonilotter. Ån kantas av av salix-buskage. Södra sida utgörs av betesmark.

Väster om järnvägsbron, utgörs norra delen av dalen bort till Trolleberg av reningsverkets anläggningar med ett antal sedimentationsdammar. Ovanför dessa och hela vägen från järnvägen till Trolleberg går en grusad väg med en på vissa håll utgången pilevall.

Södra sidan av ån utgörs av betesmark där sluttningen mot ån inte är för brant.

Vid Trolleberg hittas rester av hamlade pilar från korgtillverkning och uppdämning från en gammal vindmølla, som revs i början av 1900-talet. Här finns den mesta och högsta vegetationen i hela området som främst utgörs av salix, al, alm och gran.

biologiska säng

vatten - O P 5

PRINCIPER FÖR ALLMÄNNA ÅTGÄRDER

Städning:

- Markstädning sker av betes- och slåtterytor varje år. Nedfallna trädgrenar och ris avlägsnas.
- Markstädningen sker då marken är upptorkad.
- Avfallet från markstädningen hopsamlas och bränns på för ändamålet utmärkt plats. Bränning får endast ske viss del av året.
- Vår- och höststädning av främmande föremål sker på hela området. Avfallet hopsamlas och borttransporteras i samband med åtgärden.

Rensning och muddring av ån:

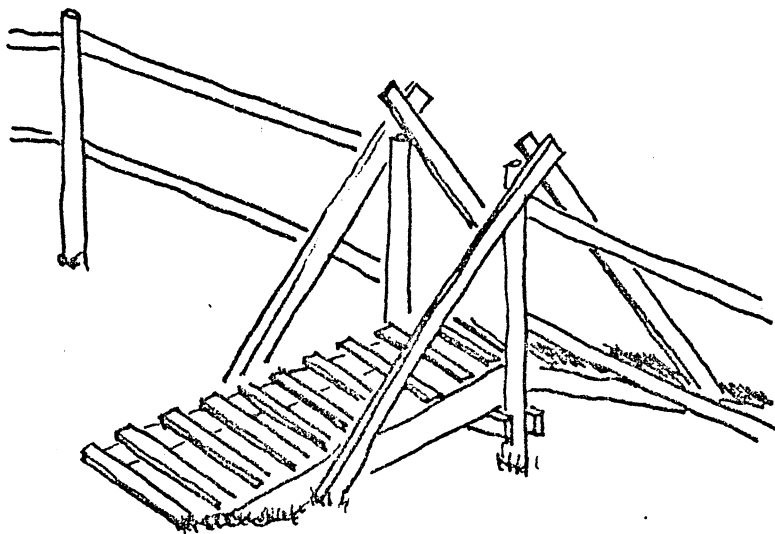
- Ån rensas från främmande föremål samt nedfallna träd vartannat år. Enstaka träd kan i samråd med ansvarig arbetsledare lämnas kvar.
- Ån muddras från slam vart 10:e år. Muddermassorna skall omgående borttransporteras.

Stängsel:

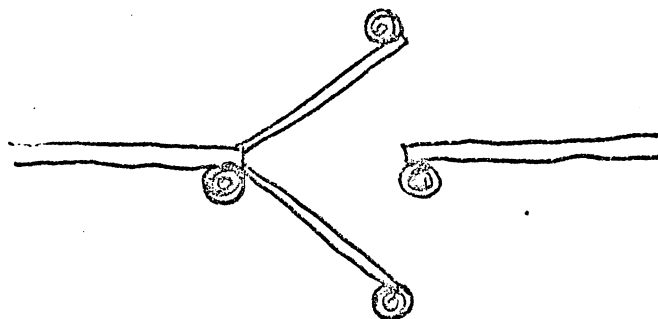
- Gammal taggtråd avlägsnas där ny är uppsatt. Stängslen bör här bestå av trästolpar med två taggtrådar.
- Efterhand som taggtråden behöver bytas ut, sätts enkel ståltråd upp. Grovleken bör vara
- Nya stängsel ska bestå av trästolpar med en ståltråd.

Stängselgenomgångar:

- Där cykel- och gångvägar passerar instängslade områden är färister lämpligast.

- Där stigar passerar instängslade hagar skall vinkelgenomgångar uppföras.

- Genomgångarna ses över varje år.

Cykel- och gångvägar:

- Cykel och gångvägar behålls i nuvarande bredd och med befintlig beläggning.
- Kompletterande sträckningar av gång- och cykelvägar utförs med väggrus. Vägbredden ansluts till befintlig vägbredd.
- Gångstigar behålls i nuvarande omfattning. Nya stigar får uppstå spontant.
- Vägarna ses över årligen.

Områdesvisa skötselåtgärder

Följande beteckningar används vid uppställningen:

Beskrivning av nuläge:

- A. Topografi & exponering
- B. Markfuktighet
- C. Markanvändning
- D. Framkomlighet
- E. Vegetation

Åtgärder:

- F. Engångsåtgärder
- G. Skötselåtgärder

1. Frisk till torr betesmark

Målsättning:

- Öppethållande av marken
- Behålla och skapa den typiska betesfloran
- Skapa god framkomlighet
- Utnyttja möjliga betesmarker

Hävd av betesmark:

Inom de delar av skötselområdet som avses bli hävdade genom bete, skall detta ske med SLB nötkreatur. Köttboskap av typerna Hereford, Charolais, limousin eller liknande tunga djur bör icke förekomma för bete då de är alltför tunga och ger stora trampskador. Betestrycket skall vara så hårt att grässvålen hålls kort och tät. Antal djur/ha på de friska ängarna bör vara 5 djur/ha. På torrängen bör de vara 2 djur/ha.

Djuren släpps ut på bete omkring den 10 juni och betet pågår till och med september. På fuktig till frisk mark pågår betet till och med augusti. Gödsling får ej förekomma.

För att hålla ett jämnt betestryck bör betesmarken indelas i lämpliga fällor. Detta görs i samråd med arrendatorn. Vart tredje år slås områdena och putsas med slaghack för att slå sönder tuvor och förhindra att arter som ej betas breder ut sig.

I områden där nässlor förekommer slås de varje år i början av juni under de tre första åren.

Bränning:

Bränning bör ske som engångsåtgärd innan bete påbörjas, dels för att förbättra markens näringsstatus och avlägsna gammalt gräs och förna, dels för att avlägsna toxiska mögelsvampar. Det gräs som kommer direkt efter en bränning är mycket rikt på näringsämnen. Många förutsättningar måste dock vara uppfyllda för att bränning ska kunna tillämpas.

Bränning bör icke förekomma under växtsäsongen och ej heller under perioden omkring den 1 april, då denna tidpunkt sammanfaller med att många fågelarter börjar häcka. Därför bör bränningen vara gjord under vårvin-tern fram till slutet på mars.

Det material som ska brännas måste vara tämligen torrt, och de meteorologiska förhållandena vid bränningstillfället måste likaså vara de rätta. De bästa resultaten erhålls under varma, klara dagar vilka föregåtts av liknande väder. Vindhastigheten bör inte överstiga 8 m/s. Det bästa resultatet uppnås om man bränner i motvind. Den motvinds anlagda branden har ett långsamt förlopp och ger en mer fullständig avbränning av ett område. På torrmarker ska den metoden dock inte användas då risk för jordbrand förligger. En skyddszon på 5-10 m bör läggas mot områden som inte ska brännas genom att denna zon plöjes.

Vid avbränning intill större vägar eller bebyggelse bör vindriktningen vara sådan att olägenheter såsom dålig sikt eller luftförorening undviks.

Kom ihåg att alltid ha tillräcklig personalstyrka om 4-5 man vid bränn- ingens genomförande samt att riskvastar, ruskor, krattor, vattenkannor och vatten finns till hands.

Bete påbörjas omkring den 1 maj samma säsong.

delvis orea
LW/Kf

- 1a A. Området är beläget norr om ån. Huvuddelen är plant, men norra delen ligger isvag sydsluttning.
C. Bete
E. Kort snaggad grässvål. I sydvästra delen sträcker sig en hamlad pilevall, resaurerad för ett par år sedan.
- 1b A. Plant område norr om ån
C. Bete
E. Gräs i tuvor. Radvis planterade pilar, ej hamlade längs jordvall.
F. Beskära de uppvuxna pilarna för att seda påbörja hamling.
G. Hamling av pilar
- 1c A. Plant område norr om ån.
C. Bete. Ohävdad mark i sö hörnet.
E. Kortsnaggade tuvor. Snår med salix i sö. Hamlade pilar.
F. Bränning av sö hörnet.
- 1d A. Plant område norr om ån
C. Ingen hävd. Utfyllnadsmassor bestående av grus & sand.
E. Torräng. Hamlade pilar
F. Bränning
G. Hamling av pilar
- 1e A. Nordsluttning söder om ån
C. Ingen hävd
E. Friväxande ängsvegetation. Glesa hagtorsbuskage i slänten. Utmed ån växer spridda salix-buskage
F. Pilevall planteras utmed gränsen till åkermarken c/c 5m.
G. Hamling av pilar
- 1f A. Smal remsa nordsluttning söder om ån
C. Ingen hävd
E. Friväxande ängsvegetation
F. Pilevall planteras utmed gränsen till åkermarken c/c 5m. Plantering av spridda hagtorsbuskage.
G. Hamling av pilar
- 1g A. Smal remsa nordsluttning södra sidan av ån.
C. Ingen hävd
E. Friväxande ängsvegetation
F. Pilevall skall planteras utmed gränsen till åkermarken, c/c 5m.
G. Hamling
- 1h A. Plan större yta norr om ån.
C. Bete
E. Kort snaggad grässvål
F. Buskrad med fläder planteras utmed kennelklubbens stängsel (buskvalitet).

2. Fuktig till frisk betesmark

Målsättning:

- Öppethållande av marken
- Behålla och skapa den typiska betesfloran
- Skapa god framkomlighet
- Utnyttja möjliga betesmarker

2a A. Plant område norr om ån.

- C. Sparsamt bete
- E. Överårig alskog. Rikörtvegetation.
- F. Området stängslas in.
 - År 1. 20% av alarna sågas ned för föryngring.
 - År 2. Ask planteras (skogsplanter).
 - År 10 Stängsen tas bort, bete släpps på.
- G. Vart 10:e år. Rökning av ev. uppkommande sly.

2b A. Plant område norr om ån.

- C. Sparsamt bete
- E. Längs åkanten växer al och ask. I områdets östra del sträcker sig en pilevall utmed gammal vägsträckning. Högörtvegetation och mycket nässlor.
- F. Pilar skärs ned för hamling.
- G. Hamling

2c A. Nordvänd sluttning på åns södra sida

- C. Ingen hävd.
- E. Glest med ask, al, alm, fläder. Fältskiktet högörtvegetation, mestadels kirskaål.
- F. År 1. Hela området stängslas in och därefter planteras ask, alm salix av skogskval. högst uppe på sluttningen i söder och längs ån.
 - År 10. Stängslet tas bort. Rökning sker. Bete släpps på.

2d A. Svag sydsluttning norr om ån.

- C. Ingen hävd.
- E. Spridda buskage av salix. Enstaka salixträd. Fältskiktet, tätt med nässlor

2e A. Svag sydsluttning norr om ån.

- C. Ingen hävd.
- E. Fältskikt med högört av kirskaål och nässlor
- F. År 1 Området stängslas in. Spridda dungar av salix och hagtorn, slån planteras.
 - År 1-5 Slätter
 - År 5 Stängsel tas bort. Bete släpps på.

2f A. Relativt plan yta norr om ån.

- C. Bete.
- E. Kortlaggad grässvål. På västra sidan växer upp-
vuxna pilar
- F. Nedskärning av pilar i väster för hamling.
Plantering av pilevall längs stängsel till Käll-
bybadet.
- G. Hamling

- 2g A. Svag sluttning söder om ån.
C. Bete
E. Kortsnaggad grässvål
F. Pilevall planteras i södra delen. Längs ån planteras dungar av salix.
G. Hamling
- 2h A. Svag sluttning söder om ån.
C. Bete
E. Kortsnaggad grässvål
F. Pilevall planteras i södra delen, Längs ån planteras dungar av salix.
G. Hamling

3a Friväxande högörtäng

sa Målsättning:

- behålla typiska floran
- göra området lättskött
- ge visuell variation

- 3a A. Brant nordsluttning
C. Ingen hävd
E. Enstaka buskar och träd i högörtäng
F. Pilevall planteras i områdets södra del.
G. Området slås med slaghack vart tredje år för att undvika slyuppslag.

4. Ängsmark

Målsättning

- Områdena skall vara blomsterängar som allmänheten kan vistas på

Gemensamma skötselåtgärder: Områdena plöjs, harvas och jämnas ut med sandblandad jord under hösten och lämnas i träda. Var 14:e dag harvas den trädade jorden sedan växtsäsongen påbörjats under våren fram till den 15:e juli, då nyslaget hö läggs ut i ett tunt lager på ytan. Följande år sker en slåtter i början på juni för att slå ogräset. Därefter sker slåtter årligen i slutet på juli.

Slåtter:

Slåtter gynnar örter på gräsens bekostnad. Slåtter motverkar tuvbildning.

Slåtter bör inte påbörjas förrän tidigast den 20 juni och skall företas en gång årligen.

Allt slåttermaterial skall bortföras och får inte lämnas kvar.

Där marken är ojäm och mycket tuvor förekommer bör slaghack användas. Denna sönderdelar det slagna materialet så mycket att det snabbt bryts ned och därför inte behöver ihopsamlas.

Där marken är jämn bör vanlig knivslåttermaskin användas. Denna maskin arbetar ej så nära markytan som en slaghack. Därför blir biotypen för fåglar bättre där knivslåttermaskin används. Slaghack kan således användas som en engångsåtgärd och vanlig knivslåttermaskin fortsättningsvis.

4a A. Området ligger i flack sydsluttning.

B. Torr mark.

C. Ingen hävd.

E. Ruderatmark.

Skötsel, Engångsåtgärd: Frörikt ängshö från torräng läggs ut tunnt men heltäckande i juli efter träda av marken (se gemensamma skötselåtgärder ovan.).

Kontinuerlig skötsel: slåtter.

4b A. Flack sydsluttning.

B. Frisk mark.

C. Ingen hävd.

E. Hamlade pilar, högt samhälle samt ruderater.

Skötsel, Engångsåtgärd: Pilar planteras i luckor mellan befintliga gamla pilar. Marken täcks med ett tunt men heltäckande lager av frörikt, nyslaget ängshö från frisk äng. (Se gemensamma skötselåtgärder ovan).

Kontinuerlig skötsel: Hamling av pilar. Slåtter.

4c A. Flack sydsluttning.

B. Frisk mark.

C. Ingen hävd.

E. Kortsnaggad grässvål.

Skötsel, engångsåtgärd: Frörikt ängshö från frisk äng läggs ut i ett tunt men heltäckande lager. (se gemensamma skötselåtgärder ovan).

Kontinuerlig skötsel: Slåtter.

4d A. Flack sydsluttning.

B. Frisk till fuktig mark.

C. Ingen hävd.

E. Ruderatmark, hamlade pilar.

Skötsel, engångsåtgärd: Frörikt ängshö från frisk till fuktig äng läggs ut i ett tunt men heltäckande lager. (se gemensamma skötselåtgärder ovan).

Kontinuerlig skötsel: Slåtter, hamling.

5a-c Luckigt träd- och buskparti

Målsättning:

- Tillfredsställa behovet av högre träd- och busk-vegetation, som annars finns sparsamt.
- som rumsbildare.
- skapa och bevara biotoper för faunan.
- ge omväxlande landskapsbild.

Gemensamma skötselåtgärder:

- området röjes med röjsåg vart femte år.
- föryngring får ske naturligt.

5a A. Området är plant och ligger på norra sidan av ån.

B. Vått

C. Utsläpp av "renat" vatten från reningsverket.

D. Dålig framkomlighet p.g.a. frodig högörtvegetation och vattenutsläppet.

E. Salix spp idungar med högörtvegetation av bl.a. iris och kavelkun.

F. Området stängslas in.

5b A. Området ligger längs norra sidan av ån och sluttar svagt mot ån.

B. Fuktigt

C. Ingen hävd

D. God.

E. dungar av Salix spp i högörtvegetation.

5c A. Brant nordsluttning

B. Fuktigt

C. Ingen hävd.

D. God.

E. Salix spp ,ask,al,fläder i dungar med högorter i fältskiktet. I östra delen saknas lignoser.

F. Den östra delen planteras tätare med befintliga arter. Kvalitet skogsplantor.

Röjning sker vart femte år.

6. Skogen

Målsättning:

- Att skapa en luckig, flerskiktad alm-askskog samt att bibehålla de skogsremisser som finns idag.
- De nya skogarna ska bilda en vegetationsskärm som bryter Klostergårdens dominerande fasader från Höje å.
- Att bryta vindar och skapa lä i ådalen.
- Att skapa nya biotoper samt bibehålla de gamla skogsbiotoperna till gagn för småvilt, fågel och flora.

Gemensamma skötselåtgärder:

Områdena lämnas i stort sätt att sköta sig själva. Vart tionde år kontrolleras områdena för att utröna hurvida åtgärder såsom gallring, nyplantering m.m. behöver sättas in.

För områdena 6c, 6d och 6e, gemensamma skötselåtgärder:

Områdena plöjs, harvas och lämnas i träda i ett år. Följande vår planteras

Alnus glutinosa,	15%
Fraxnus excelsior,	30%
Ulmus glabra,	30%
Carpinus betulus,	25%

Samtliga arter i kvaliteten häck och landskapsväxter. Planteringsavståndet är 1.5 x 1.5 meter. Jordytan täcks med bark.

Första gallringen sker efter 4 år. I första hand gallras alen bort. Efter den första gallringen sker gallring år 10, år 20 och år 30 och sedan vid behov.

6a A. Brant nordsluttning.

C. Ingen hävd.

D. Dålig.

E. Salix alba, Picea abies, Fraxinus excelsior, Ulmus glabra och högört vegetation.

Skötsel: Översyn vart tionde år.

6b A. Brant nordsluttning.

C. Ingen hävd.

D. Dålig.

E. Salix alba och Picea abies.

Skötsel: Översyn vart tionde år.

6c A. Huvudsakligen nordsluttning.

C. Bete.

D. God.

E. Gles gräsvegetation.

Skötsel: Se gemensamma åtgärder ovan.

6d A. Svag sydsluttning.

C. Ingen hävd.

D. God.

E. Ruderater.

Skötsel: Se gemensamma åtgärder ovan.

- 6e A. Svag sydsluttning.
C. Ingen hävd.
D. God.
E. Fläderbuskar och ruderaer.

Skötsel: Se gemensamma åtgärder ovan.

7 Renigsverksområdet

I samråd med ledningen för kommunens renigsverk, planteras skyddsvegetation utmed gränsen mellan Cykel- gångvägen och norra delen av renigsverksområdet.

Skötsel av pilevall.

1. Plantering.

Plantering av vitpil, *Salix alba*, skall utföras med stora, vedartade sticklingar. Käppar kan insamlas från friska, hamlade pilar i området i jan.-mars. Käpparna ska vara raka och ha en längd av ca 3 meter och en diameter i den grövre änden på 4-5 cm.

Planteringen börjar när tjälen gått ur jorden. Planteringen bör vara avslutad i god tid innan lövsprickningen.

Planteringen utförs på följande sätt: .

- gräv en grop, 80 cm djup.
- placera käppen i mitten.
- Återfyll den lösa jorden.
- Trampa till kraftigt runt om käppen.

Planteringsavståndet kan variera mellan 4-8 m. En kort rad kan planteras tätare än en lång.

2. Skötsel.

Redan första vintern är det lämpligt att ta bort de skott som kommit fram längs stammen.

Första hamlingen sker andra vintern efter planteringen. Alla skott skärs helt tillbaka. Därefter hamlas pilarna vart 3:dje-6:te år.

3. De förvuxna pilarna.

Vid beskärning av pilar som har lämnats 10-15 år skall man:

- eftersträva minsta möjliga snittyta.
- undvika fläkning.

- A. Gör först ett skär underifrån.
- B. Avlägsna grenen genom ett skär uppifrån.
- C. Kapa grenen nära stammen.

Icke önskad skottbildning avlägsnas efter första vegetationsperioden. Busksly som vuxit upp mellan pilarna på vällen avlägsnas.

Från Vm:s ^{26:5} sida har vi under alla år, dvs från
1963 gått in för att omvärlden som omvärlden är
den som allmänt skall föras med en slötslag
som har varit vad som bor gör, och skall göra.

För nya omvärlden gäller att de skall för nuvarande staden,
relatera den till mer. blivna samt tidigare
medhållande. Skatteinplaner i sig skall
de beakta på vilken den kommunal omvärldens
enligt plan. Vi har nu för den övergripande
som vi skall se på i dag.

1. Jämsvallen för att stärka bebyggelsen
mer i omvärlden i till

2. Rökepipan. för de närmaste. Dalby
+ södra Skog

3. Hälsöleden för en begränsad bebyggelse,
i Klättergården och Långväst.
Genomförelse för gång, cykel